

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 621/2020-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., Pohraničníkov 56, Bratislava, IČO 35 829 346, zastúpenej advokátskou kanceláriou FELŠÖCI & Partners, s. r. o., Bajkalská 31, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ing. Ján Felšöci, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Obdo 92/2019 z 23. marca 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., o d m i e t a pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. júna 2020 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti GLOBE International LTD, s. r. o., Pohraničníkov 56, Bratislava, IČO 35 829 346 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci

namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Obdo 92/2019 z 23. marca 2020 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je žalobkyňou v konaní vedenom na Okresnom súde Pezinok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 33 Cb 209/2010 a proti obci Zálesie, Malinovská 123, Zálesie (ďalej len „žalovaná“), sa domáha zaplatenia sumy 67 185,23 € s príslušenstvom z titulu náhrady škody. Okresný súd rozsudkom z 19. júna 2017 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“) zaviazal žalovanú na zaplatenie sumy 54 036,49 € s príslušenstvom a vo zvyšku žalobu zamietol. Žalovaná proti rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie, o ktorom Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom sp. zn. 4 Cob 189/2017 z 18. apríla 2019 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“) tak, že ho v napadnutej časti ako vecne správny potvrdil. Žalovaná nespokojná s rozsudkom odvolacieho súdu podala proti nemu dovolanie, ktorého prípustnosť výslovne oprela o § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). O dovolaní žalovanej rozhodol najvyšší súd napadnutým uznesením tak, že rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti ústavnému súdu podrobne opisuje obsah rozsudkov súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu, ako aj všetky svoje námietky vo vzťahu k napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu, ktorému vytýka nepreskúmateľnosť, svojvoľnosť, arbitrárnosť, prekvapivosť, porušenie legitímneho očakávania, rozpor s konštantnou judikatúrou, porušenie rovnosti zbraní, ako aj to, že najvyšší súd išiel nad rámec prípustnosti dovolacieho prieskumu. Poukazuje na zjednocujúce stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. 2/2016 (ďalej len „stanovisko č. 2/2016“), jeho druhú vetu, pričom tvrdí, že podľa nej dôvod na jej uplatnenie na základe obsahu spisu nebol daný. Najvyšší súd neprípustne vyhovel argumentácii žalovanej zamieňajúcej si pojem nepreskúmateľnosť rozhodnutia s jej nesúhlasom s právnym posúdením veci súdmi

nižších inšancií. Upriamila pozornosť aj na rozhodnutia najvyššieho súdu, v zmysle ktorých prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov, nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu a ani to, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnych právnych záveroch. Najvyšší súd podľa sťažovateľky sám v bode 20 napadnutého rozhodnutia priznáva, že kritizuje zhodnotenie rozhodujúcich skutočností nižšími súdmi, čím pod rúskom prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP deklaruje, že zasahuje do sféry, v ktorej nie je dovolací prieskum prípustný. Do tohto dovolacieho dôvodu neprípustne zahrnul aj nesprávne skutkové zistenia, nedostatočné vysporiadanie sa s okolnosťami prípadu, posúdenie a vyhodnotenie jej zodpovednosti za škodu, nebratie do úvahy vyjadrenia žalovanej a jej argumentáciu týkajúcu sa postupu v konaní. Podľa sťažovateľky ide výklad tohto dovolacieho dôvodu najvyšším súdom nad rámec zákona, zrušenie rozsudkov súdov nižších inšancií vážne zasahuje do jej právnej istoty.

4. Najvyššiemu súdu sťažovateľka vyčíta, že sa nezaoberal jej argumentáciou o neprípustnosti dovolania žalovanej. Zmätočnosť a nepreskúmateľnosť vníma v konštatovaní najvyššieho súdu o porušení § 220 ods. 2 CSP (predstavujúcom zároveň vadu zmätočnosti) vo vzťahu k nevykonaným výsluchom svedkýň [REDACTED] a [REDACTED]. Dovolací súd neuviedol, v čom má spočívať údajná nepreskúmateľnosť rozsudkov súdov nižšej inšancie, konkrétne z čoho mu nebolo jasné použitie § 424 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov. Nenáležite zasiahol do skutkového stavu týchto rozsudkov nastolením ďalších právnych otázok (najmä posúdenie návrhu na začatie kolaudačného konania, ukončenie kolaudačného konania za iných okolností, posúdenie priet'ahovosti správnych orgánov v danej veci, ako aj posúdenie hlavnej príčiny vzniku škody). Skutkovými otázkami sa najvyšší súd neprípustne zaoberal aj (i) konštatovaním, že súdy nižšej inšancie nemali vziať do úvahy čiastočnú dôvodnosť odvolania žalovanej proti rozhodnutiu Obvodného úradu životného prostredia v Senci z 13. novembra 2009, (ii) konštatovaním, že žalovaná nemôže zodpovedať za škodu, ktorú nespôsobila, (iii) a konštatovaním, že sťažovateľka ako podnikateľský subjekt sa slobodne a dobrovoľne rozhodla bezplatne zabezpečiť niektorým vlastníkom bytov odvoz splaškov, keď má v rozhodnutiach súdov nižšej inšancie absentovať

vyhodnotenie, či tieto náklady je možné stotožňovať so škodou, ktorú mala údajne spôsobiť sťažovateľke žalovaná; najvyšší súd nenáležite hodnotil, či mala sťažovateľka údajne zamlčať jednotlivým vlastníkom, že kanalizácia nie je skolaudovaná, alebo či bytový dom je vôbec napojený na kanalizáciu, alebo či boli splnené všetky technické a zákonné predpoklady pre jej používanie zo strany konkrétneho bytového domu, čím išiel neprípustne nad rámec argumentácie žalovanej, (iv) pri úmysle žalovanej vzniesol najvyšší súd neprípustné výhrady k jeho zisteniu a ustáleniu nižšími súdmi, nepreskúmateľne nevnímal zrejmy a preukázaný úmysel žalovanej.

5. Sťažovateľka nesúhlasila s tvrdením najvyššieho súdu o nemožnosti zaoberať sa nesprávnym právnym posúdením pre vady zmätočnosti, pretože sa ním preukázateľne zaoberal a dal naň odpovede pod rúškom údajnej zmätočnosti zrušených rozsudkov. Urobil tak svojvoľne a účelovo preto, lebo žalovanou nastolené otázky podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP neboli spôsobilé dovolacieho prieskumu a prípustnosti, ako sťažovateľka odôvodnila vo svojom vyjadrení k dovolaniu. Kritika najvyššieho súdu vo vzťahu k posúdeniu vzťahu strán sporu ako obchodného záväzkového vzťahu a priznania úrokov z omeškania podľa sťažovateľky potvrdzuje, že najvyšší súd nebol nezaujatým arbitrom, že poskytol žalovanej ochranu *ultra petitem*, vec neposúdil objektívne, ale za každú cenu v prospech žalovanej. Toto podozrenie podľa sťažovateľky potvrdzuje aj uznesenie zo 16. januára 2020 o odložení vykonateľnosti rozsudkov súdov nižších inštancií.

6. Z uvedených dôvodov sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie vyhlásil nález, ktorým vysloví porušenie označených práv sťažovateľky (pozri bod 1) napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, zruší a vráti napadnuté rozhodnutie najvyššiemu súdu na nové rozhodnutie a napokon uloží najvyššiemu súdu povinnosť uhradiť sťažovateľke vyčíslené trovy právneho zastúpenia.

II.

Relevantná právna úprava

7. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7.1 Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7.2 Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

7.3 Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

8. Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Zákomom upravujúcim spôsob konania pred ústavným súdom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

10. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10.1 Ústavný súd môže podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

10.2 Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

11. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1 Podľa § 421 ods. 1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Charakter dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku nepriamo determinuje aj postavenie najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho, ktorý nemôže byť vnímaný ako tretia inštancia s právomocou preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu pozri napr. uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 165/2017, 3 Cdo 14/2017 a 4 Cdo 157/2017). Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť dovolania je v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s postavením a úlohami, ktoré najvyšší súd ako dovolací súd plní. Pravidlá týkajúce sa prípustnosti dovolania majú za cieľ zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

13. Podanie sťažovateľky je ústavnou sťažnosťou v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde. V rámci prípravy na predbežné prerokovanie ústavný súd zistil, že ústavnú sťažnosť podala oprávnená osoba – sťažovateľka ako strana civilného sporu o zaplatenie peňažnej sumy (§ 122 zákona o ústavnom súde), v zákonnej lehote (§ 124 zákona o ústavnom súde) a návrh je prípustný (§ 55 zákona o ústavnom súde). Sťažovateľka je v konaní zastúpená advokátom (§ 34 ods. 1 zákona o ústavnom súde) na základe predloženého plnomocenstva výslovne udeleného na zastupovanie pred ústavným súdom. Ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všetky všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123 zákona o ústavnom súde).

14. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval v senáte, primárne skúmajúc, či vo veci nie sú prítomné dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

15. Osobitosťou prerokúvanej veci je skutočnosť, že predmetom ústavnej sťažnosti je zrušujúce (kasačné) rozhodnutie dovolacieho súdu, čo znamená, že spor o nároku žalobkyne (sťažovateľky) nie je pred všeobecnými súdmi právoplatne ukončený. Vzhľadom na to sa ústavný súd musel najprv zaoberať rozsahom svojej meritórnej prieskumnej právomoci vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu.

16. V tejto súvislosti už ústavný súd viackrát judikoval, že ak pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť pre neprípustnosť (porov. § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde; ďalej porov. aj mutatis mutandis I. ÚS 22/03, II. ÚS 349/08, II. ÚS 421/2013, III. ÚS 152/03, IV. ÚS 177/05). Za situácie, ak právny

poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa procesného predpisu (v súčasnosti Civilného sporového poriadku), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom (napr. II. ÚS 211/2016).

17. Ústavný súd stabilne judikuje, že pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (IV. ÚS 23/05). Judikatúra ústavného súdu stabilne pripomína, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (napr. I. ÚS 214/09). Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nie sú schopné protiústavný stav napraviť (IV. ÚS 322/09).

18. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že jeho rozhodovacia prax v minulosti zásadne nepripúšťaala preskúmavanie rozhodnutí najvyššieho súdu, ktorými boli zrušené v dovolacom alebo mimoriadnom dovolacom konaní rozsudky odvolacích súdov. Dôvodom bolo, že takéto rozhodnutie najvyššieho súdu nie je „konečným“ rozhodnutím vo veci a sťažovateľ má v každom prípade možnosť domáhať sa na ústavnom súde ochrany základných práv a slobôd podaním ústavnej sťažnosti proti konečnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré vzíde z konania nasledujúceho po zrušujúcom rozhodnutí najvyššieho súdu ako súdu dovolacieho. Na tomto názore ústavný súd zotrváva, avšak v záujme poskytnutia účinnej ochrany základným právam stranám civilného sporového konania nie bezvýhradne. Odlišný prístup je dôvodné zvoliť vo vzťahu k rozhodnutiam dovolacieho súdu, ktorými došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa ústavno-procesného charakteru. V takom prípade by totiž odmietnutím preskúmania ústavnosti

postupu najvyššieho súdu a odmietnutím napravenia jeho pochybenia tohto druhu bola strana sporu vystavená v konaní nasledujúcim po takomto rozhodnutí najvyššieho súdu postupu súdov nižších stupňov viazaných právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v konaní, ktoré bolo poznačené porušením ústavno-procesných práv strany. Nebola by účinnou ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzických a právnických osôb ústavným súdom, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť prv, ako skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím, navyše nevyhnutne akceptujúcim právny názor vyslovený najvyšším súdom v jeho rozhodnutí vydanom v dovolacom konaní postihnutom vadou spočívajúcou v porušení ústavno-procesných práv účastníkov takéhoto konania (II. ÚS 105/09).

19. Vychádzajúc z kasačnej povahy napadnutého rozhodnutia a už uvedených východísk, ústavný súd sa zameria na posúdenie možného dopadu preskúmaného rozhodnutia na ďalší priebeh sporu, a to najmä z hľadiska, či sťažovateľka bude môcť v ďalšom konaní účinne predniesť svoje výhrady a námietky, prípadne či ide o také kasačné rozhodnutie, ktorým dovolací súd vyslovil záväzný právny názor, ktorého uplatnenie by nebolo možné v ďalšom konaní zvrátiť.

20. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia konštatuje, že dôvody, ktoré sťažovateľku viedli k záveru o porušení jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, sú neopodstatnené a zakladajú dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľky pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

21. K tomuto záveru ústavný súd dospel po posúdení, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu nemohlo dôjsť k porušeniu označených práv sťažovateľky už len z toho dôvodu, že kasačným rozhodnutím nebola obmedzená možnosť sťažovateľky predstrieť svoje argumenty v ďalšom konaní a nejde ani o prípad, že by dovolací súd vyriešil podstatnú právnu otázku s konečnou platnosťou, ktorá zásadným spôsobom ovplyvní ďalší priebeh sporu alebo jeho výsledok v neprospech sťažovateľky. V tejto súvislosti ústavný súd dodáva, že priebeh sporu nemôže byť ovplyvnený zistením najvyššieho súdu, že súdy

nižších inštancií vo svojich odôvodneniach nepreskúmateľným spôsobom vyhodnotili zistený skutkový stav bez zohľadnenia významu a relevancie rozhodných skutočností v miere porušujúcej právo žalovanej na spravodlivý súdny proces.

22. Predbežne vyslovený právny názor v napadnutom rozhodnutí nie je spôsobilý zasiahnuť do práv sťažovateľky spôsobom, ktorý by nebolo možné odstrániť v prípadnom následnom ústavno-súdnom prieskume ďalšieho meritórneho rozhodnutia. Zopakovanie dokazovania všeobecným súdom (ak by aj nebolo nevyhnutné a dôvodné) samo osebe nemožno bez ďalšieho považovať za okolnosť, ktorá by predstavovala porušenie základného práva strany sporu na súdnu ochranu alebo práva na spravodlivé súdne konanie. V ďalšom konaní bude mať sťažovateľka priestor na uplatňovanie prostriedkov procesného útoku a procesnej obrany a možnosť domáhať sa opravnými prostriedkami nápravy prípadných procesných pochybení všeobecných súdov aj ich rozhodnutí. V štádiu konania po kasácii vykonanej uznesením najvyššieho súdu nie je možné ustáliť, či zopakovanie dokazovania krajským súdom a okresným súdom eventuálne bude mať negatívny, resp. vôbec nejaký dopad na postavenie sťažovateľky, ktorý by mal relevanciu vo vzťahu k naplneniu jej základného práva na súdnu ochranu a jej práva na spravodlivé súdne konanie.

23. Vychádzajúc z povahy napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu (kasačné, pozn.) a absencie skutočností, ktoré by umožňovali jeho okamžitý ústavnoprávny prieskum, dospel ústavný súd k záveru, že sťažovateľka ešte nevyčerpala právne prostriedky, ktoré jej procesný predpis priznáva na ochranu jej práv. To predstavuje dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

24. Nad rámec uvedeného záveru o neprípustnosti ústavnej sťažnosti ústavný súd k výhradám sťažovateľky uvádza:

25. Najvyšší súd rozhodol o zrušení rozhodnutí súdov nižšej inštancie pre naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Najvyšší súd má pri tomto dovolacom dôvode širšiu možnosť realizácie dovolacieho prieskumu, ako sa mylne domnieva

sťažovateľka s poukazom na stanovisko č. 2/2016, resp. na iné rozhodnutia najvyššieho súdu. Na tomto mieste ústavný súd konštatuje, že druhú vetu odkazovaného stanoviska považuje za minimálnu hranicu akceptovateľnosti dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP. Aktuálnosť stanoviska č. 2/2016 po nadobudnutí účinnosti novej právnej úpravy dovolania je potrebné chápať tak, že pokiaľ rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Znamená to, že stratilo význam vyčleňovanie z tejto kategórie „inej vady konania“ podľa predchádzajúcej právnej úpravy a taká vada, pokiaľ má znaky uvedené v predchádzajúcej vete, zakladá prípustnosť dovolania z dôvodu porušenia práva na spravodlivý proces. Včlenením formulácie o práve na spravodlivý proces do textu zákona sa požiadavky na odôvodnenie rozhodnutia neliberalizovali, ale naopak, sprísnil (IV. ÚS 511/2020). K porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia alebo ústavno-procesným deficitom v dôkaznom konaní (zákaz deformácie dôkazov, porušenie princípu opomenutého dôkazu, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov, porušenie zásady priamosti vykonávania dôkazov, uvalenie excesívneho dôkazného bremena a pod.).

26. Dovolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne a zreteľne uviedol, v čom spočívala zistená vada zmätočnosti a z akých dôvodov považuje rozhodnutie odvolacieho súdu a súdu prvého stupňa za nesprávne. Jeho závery sú podľa názoru ústavného súdu ústavne udržateľné a negatívnym spôsobom nezasahujú do sťažovateľkou označených práv, ktorých porušenie namieta. Najvyšší súd dostatočne identifikoval závažné rozpory v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie, ktoré neboli odstránené ani vysvetlené v potvrdzujúcom rozsudku odvolacieho súdu, pričom právne závery, ku ktorým súd prvej inštancie dospel, sú v rozpore s jeho skutkovými zisteniami uvedenými v odôvodnení jeho rozsudku. Rozsudok súdu prvej inštancie nedával konzistentné odpovede na rozhodujúce otázky potrebné pre posúdenie veci a keďže táto jeho vada nebola odstránená ani v odvolacom konaní, nemožno ani potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu považovať za preskúmateľný. Ústavný súd preto konštatuje, že závery najvyššieho súdu sú logicky,

argumentačne konzistentné a podopreté konkrétnymi nedostatkami a zároveň nepopierajú zmysel a účel aplikovaných noriem týkajúcich sa dovolania, a preto ich možno za daných skutkových okolností považovať aj za ústavne konformné.

27. Ústavný súd poznamenáva, že z hľadiska základného práva na súdnu ochranu, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie najvyšší súd vyčerpávajúcim spôsobom vyhodnotil žalovanou podané dovolanie, pristúpil k nemu v súlade s materiálnym spôsobom chápania dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku, vyhýbal sa prílišnému formalizmu, čo možno hodnotiť ako pozitívny posun v rámci odôvodňovania tzv. dovolacích rozhodnutí najvyšším súdom.

28. Ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj požiadavka predchádzať tzv. prekvapivým rozhodnutiam (I. ÚS 736/2016, III. ÚS 52/2019, II. ÚS 407/2016), a to v kontexte zachovania právnej istoty účastníkov konania z pohľadu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia. Prekvapivé rozhodnutie možno definovať ako rozhodnutie, ktoré vychádza z odlišných právnych premís, aké boli dosiaľ účastníkmi, ale aj súdom nižšej inštancie v konaní prezentované, pričom súd sa účastníkom neumožnil vyjadriť vopred k zamýšľanej zmene, čím porušil ich právo vyjadriť sa k ich veci. Posúdenie, či v danom prípade ide o prekvapivé rozhodnutie, bude vždy závisieť od konkrétnych skutkových okolností (III. ÚS 52/2019). O prekvapivom rozhodnutí možno hovoriť aj za situácie, keď sa aplikuje autoritatívny výklad novej právnej úpravy, ktorý nebol predvídateľný a ktorý vedie k odňatiu práva na súdnu ochranu (II. ÚS 570/2017).

29. Ústavný súd nezaznamenal, že by sa najvyšší súd zaoberal otázkami, ktoré neboli predmetom dovolacieho prieskumu, resp. jeho prvej fázy skúmania prípustnosti dovolania. Pokiaľ ide o prekvapivosť napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu z hľadiska namietaných nových skutkových zistení, resp. uvedenia skutkového stavu, ktorý súdy nižších inštancií vôbec nezistili, ústavný súd uvádza, že v dovolacom konaní je najvyšší súd viazaný skutkovým stavom, ako bol ustálený súdmi nižších inštancií. Ústavný súd

nezaznamenal, že by najvyšší súd svoje právne posúdenie veci oprel o skutkový stav, ktorý nebol súdmi nižších inštancií zistený.

30. Najvyšší súd vzhľadom na vyhovie dovolaniu pre vadu podľa § 420 písm. f) CSP nereagoval na úvahy sťažovateľky vo vzťahu k nenaplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, pretože neskúmal vady právneho posúdenia. Z úvah najvyššieho súdu v bode 22 odôvodnenia, ktoré boli uvedené nad rámec zistenej vady zmätočnosti, nie je možné vyvodiť ich záväznosť pre súdy nižších inštancií v takej kvalite ako vo vzťahu k zistenej vade zmätočnosti ako primárneho a skutočného nedostatku napadnutého rozhodnutia. Ide skôr o inštruktážne pokyny, ktorými sa majú súdy nižších inštancií spravovať pri komplexnom ustálení predpokladov náhrady škody pri dodržaní vyžadovanej kvality odôvodnenia svojho rozhodnutia.

31. Tieto závery vedú ústavný súd k záveru, že ak by aj neexistoval dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre neprípustnosť, musel by ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Neexistuje totiž relevantná súvislosť medzi označeným základným právom sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na jednej strane a napadnutým uznesením najvyššieho súdu na druhej strane z dôvodov uvádzaných v ústavnej sťažnosti.

32. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalšom návrhu sťažovateľky vymedzenom v petite ústavnej sťažnosti (zrušenie napadnutého rozhodnutia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. decembra 2020

Miroslav DURIŠ
predseda senátu